SYSTEMAATTINEN KIRJALLISUUSKATSAUS SITOVAN SOSIAALISEN PÄÄOMAN VAIKUTUKSESTA MAAHANMUUTTAJIEN TYÖLLISYYTEEN

Kandidaatintutkielma

Lappeenrannan–Lahden teknillinen yliopisto LUT

Yhteiskuntatieteiden kandidaatintyö

2025

Leevi Lehtimäki

Tarkastajat: Tutkijatohtori Ilona Bontenbal

Yliopisto-opettaja Jaana Laine

TIIVISTELMÄ

Lappeenrannan–Lahden teknillinen yliopisto LUT

LUTin insinööritieteiden tiedekunta

Yhteiskuntatieteet

Leevi Lehtimäki

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus sitovan sosiaalisen pääoman vaikutuksesta maahanmuuttajien työllisyyteen

Yhteiskuntatieteiden kandidaatintutkielma

2025

25 sivua ja 2 taulukkoa

Tarkastajat: Tutkijatohtori Ilona Bontenbal ja Yliopisto-opettaja Jaana Laine

Avainsanat: Maahanmuutto, työllisyys, systemaattinen kirjallisuuskatsaus, sitova sosiaalinen pääoma

Tämän tutkielman tarkoituksena on tarkastella maahanmuuttoa ilmiönä Suomessa keskittyen sosiaalisen pääoman ja työllisyyden väliseen yhteyteen. Tavoitteena on selvittää, miten sitova sosiaalinen pääoma vaikuttaa työllisyyteen ja lisäksi tarkastella sosiaalisten verkostojen vaikutusta tähän. Tutkielmassa keskitytään tarkastelemaan aihetta Suomessa.

Metodina tutkielmassa käytettiin systemaattista kirjallisuuskatsausta. Tutkielmassa käytettävä aineisto hankittiin scopus-tietokannasta. Lopullinen aineisto koostui 8 artikkelista, jotka käsittelivät sosiaalista pääomaa, maahanmuuttoa ja työllisyyttä Suomessa.

Tutkielman tulokset osoittavat, että sosiaalisen pääoman merkitys maahanmuuttajien työllistymiselle on merkittävää. Sosiaalisten suhteiden läheisyys ei kuitenkaan ole avainasemassa työmarkkinoilla pärjäämiseksi, vaan tärkeämpää on sosiaalisen verkoston monipuolisuus. Tutkielma osoittaa, että sitovan sosiaalisen pääoman merkitys maahanmuuttajille on suuri etenkin ensimmäisen työpaikan saamisen kannalta.

ABSTRACT

Lappeenranta–Lahti University of Technology LUT

LUT School of Engineering Science

Social sciences

Leevi Lehtimäki

A systematic literature review on the impact of bridging social capital on the employment of immigrants

Bachelor's thesis

2025

25 pages and 2 tables

Examiners: Post-doctoral researcher Ilona Bontenbal and University Lecturer Jaana Laine

Keywords: Immigration, employment, systematic literature review, bridging social capital

The purpose of this study is to examine immigration as a phenomenon in Finland, focusing on the connection between social capital and employment. The aim is to determine how binding social capital affects employment and to examine the impact of social networks on this. The study focuses on examining the topic in Finland.

A systematic literature review was used as the method for the thesis. The material used in the thesis was obtained from the Scopus database. The final material consisted of eight articles dealing with social capital, immigration, and employment in Finland.

The results of the study show that social capital is significant for the employment of immigrants. However, close social relationships are not key to success in the labor market; rather, the diversity of social networks is more important. The study shows that bonding social capital is particularly important for immigrants in terms of finding their first job.

Sisällysluettelo

Tiivistelmä

Abstract

Ilmoitukset

1 Johdanto 1
2 Viitekehys 3
2.1 Sitova ja yhdistävä sosiaalinen pääoma 3
2.2 Aiempi tutkimus aiheesta 4
3 Metodi 6
4 Aineiston valinta 8
5 Hakujen raportointi 11
6 Aineiston analyysi ja synteesi 14
6.1 Sosiaalisten suhteet työllistymisen eri vaiheissa 14
6.1.1 Työnhaku 14
6.1.2 Motivaatio työllistyä 15
6.1.3 Yrittäjyys 16
6.2 Ystävyys 17
6.3 Sosiaalinen pääoma 18
6.4 Kielitaito 19
7 Johtopäätökset 22
Lähteet 24

Taulukkoluettelo

Taulukko 1: Aineiston karsinta

Taulukko 2: Lopulliset artikkelit

ILMOITUKSET

Turnitin

Tämän opinnäytetyön alkuperäisyys on tarkistettu Turnitin – samankaltaisuuden tarkastus-palvelun avulla.

Tekoäly

Tämän opinnäytetyön kirjoittaja Leevi Lehtimäki ei ole käyttänyt tekoälytyökaluja opinnäytetyön tekemisessä.

Vastuu

Kirjoittaja, Leevi Lehtimäki, ottaa täyden vastuun tämän opinnäytetyön sisällöstä.

1 Johdanto

Maahanmuutto on ollut viime aikoina Suomessa keskeinen yhteiskunnallinen aihe. Kansojen liikehdintä on yhä ajankohtaista ja maahanmuuttopolitiikka on polttava aihe päätöksenteossa. Tilastokeskuksen (2024) mukaan vuosina 2010–2023 Suomeen saapui vuosittain yli 25 000 maahanmuuttajaa. Voidaan siis todeta, että maahanmuuttajien määrä on ollut merkittävä viime aikoina suhteessa omaan väestöömme, kun kyse ei ole yksittäisistä vuosista vaan jatkuvasta trendistä. Kymmenen vuoden aikana tuo tarkoittaa vähintään neljännesmiljoonaa maahanmuuttajaa. Näin suuren määrän vuosittainen saapuminen Suomeen tarkoittaa sitä, että on välttämätöntä olla tietoisia siitä, kuinka hyvin maahanmuuttajat kotoutuvat osaksi yhteiskuntaa. Siksi on mielekästä tutkia sitä, miten maahanmuuttajien eläminen uudessa maassa on sujunut.

Maahanmuuttoa voidaan jakaa useampaan eri kategoriaan, joiden tarkastelu tapahtuu keskenään hieman eri tavoin. Syitä sille, miksi ihminen muuttaa toiseen maahan on lukuisia. Kuitenkin yleisimmät syyt muuttaa Suomeen ovat työperäinen maahanmuutto, perhesyyt, opiskelu tai pakolaisuus (Tilastokeskus 2015). Näillä muuton syillä on keskenään erilaisia vaikutuksia tulomaan yhteiskuntaan. Yleisesti ottaen voitaisiin katsoa, että työllisyys edistää talouden kasvua. Tämän voitaisiin katsoa koskevan koko väestöä, myös maahanmuuttajia.

Riippumatta alkuperäisestä maahanmuuton syystä olisi sekä maahanmuuttajien että Suomen kannalta hyvä asia, jos mahdollisimman moni maahanmuuttaja työllistyisi. Tämä edesauttaisi heidän asettumistaan Suomeen onnistuneesti ja mahdollistaa itse hankitun toimeentulon. Mikä sitten on tämän esteenä? Maahanmuuttajien kielitaidon puute voi vaikuttaa työllisyyteen (Tilastokeskus 2023), mutta kielen oppiminen on aina mahdollista ja sitä voidaankin pitää tärkeänä osana integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Työllistymiselle voi olla monia esteitä taustasta riippumatta, mutta tässä tutkielmassa keskitytään sosiaalisten suhteiden vaikutuksiin ja tarkastellaan sitä maahanmuuttajien osalta.

Tutkimuskysymys:

Miten sosiaalinen pääoma vaikuttaa maahanmuuttajien työllisyyteen Suomessa?

Alakysymys:

Miten maahanmuuttajien sosiaaliset verkostot suomalaisten kanssa vaikuttavat heidän työllisyyteen Suomessa?

Tässä tutkielmassa käytetään aineistona aiempaa tutkimusta systemaattisen kirjallisuuskatsauksen kautta. Tämä tutkimus antaa siis uutta näkökulmaa jo entuudestaan tutkituista aiheista.

Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen rajaukseen käytetään useita kriteerejä. Tutkielma rajautuu Suomeen, joten aineiston haussa rajataan Suomen ulkopuolelle keskittyvät tutkimukset ulkopuolelle. Ajankohtaisen tiedon saamiseksi aineistoa haetaan viimeisen kymmenen vuoden ajalta. Tutkielmassa keskitytään maahanmuuttajien työllisyyteen, joten aineistoksi valitaan niitä tutkimuksia tarkasteluun, joissa näitä aiheita käsitellään. Tutkielman aineiston valintaa käsitellään tarkemmin luvussa 4.

Maahanmuutto on yhteiskunnallisesti merkittävä ilmiö, ja tutkimustiedon valossa on mahdollista tehdä maahanmuuttopolitiikassa järkeviä ratkaisuja. On sekä maahanmuuttajien että vastaanottavan maan etujen mukaista, että maahanmuutto tapahtuu sujuvasti ja että maahanmuuttajat integroituvat osallistuviksi yhteiskunnan kansalaisiksi. Yhtenä tärkeimmistä kotoutumiseen liittyvistä asioista voidaan pitää työllistymistä. Työelämään pääseminen auttaa maahanmuuttajia toimeentulon osalta, mutta lisäksi se antaa valmiudet päästä kiinni merkitykselliseksi osaksi yhteiskuntaa. Onnistunut maahanmuutto johtaa siihen, että yhteiskunnassa on uusia työllisiä eikä esimerkiksi sosiaaliturvajärjestelmämme rasitu maahanmuuton vuoksi.

2 Viitekehys

Tämän tutkielman viitekehyksenä on osa sosiaalisen pääoman teoriasta. Tässä luvussa käsitellään sosiaalisen pääoman teoriaa pintapuolisesti sekä syvennytään tämän tutkielman kannalta oleelliseen osaan. Lisäksi tässä kappaleessa perehdytään aiempaan tutkimukseen tutkielman aiheesta.

2.1 Sitova ja yhdistävä sosiaalinen pääoma

Tämän tutkielman pohjana toimii sosiaalisen pääoman teoria, joka hyvin laaja ja moniulotteinen. Sosiaalisen pääoman eri muotoihin ei paneuduta tarkemmin, vaan tässä osiossa selitän tämän tutkielman kannalta tärkeimmät sosiaalisen pääoman muodot. Sosiaalisen pääoman teorialla tarkoitetaan tässä tutkielmassa määritelmää, joka esitellään tämän luvun aikana.

Tutkielmassa ollaan kiinnostuneita ystävyyssuhteiden merkityksestä työllistymiseen, joten sosiaalisesta pääomasta voidaan ottaa tutkimuksen keskiöön Putnamin (2000) näkemys ”sitova” (eng. bridging) ja ”yhdistävä” (eng. bonding) sosiaalinen pääoma. Yhdistävä sosiaalinen pääoma tarkoittaa suhteita läheisten ystävien tai perheen kanssa, oman ryhmän sisällä. (Putnam, 2000) Maahanmuuttajien tapauksessa tämän voidaan katsoa liittyvän etenkin maahanmuuttajien välisiin suhteisiin, sillä heitä yhdistää vähintään yhteinen tausta eli muutto Suomeen. Yhdistävän sosiaalisen pääoman keskeinen ajatus on Putnamin (2000) mukaan se, että sitä hyödynnetään selviytymiseen, elämässä pärjäämiseen. Sitova sosiaalinen pääoma sen sijaan tarkoittaa kaukaisempaa ja yksilön tuttavapiiriä laajentavaa suhdetta. Sitova sosiaalinen pääoma mahdollistaa uusia uramahdollisuuksia ja laajempia verkostoja. Sitä hyödynnetään elämässä eteenpäin pääsemiseksi. (Putnam, 2000) Tässä tutkielmassa sitova ja yhdistävä sosiaalinen pääoma on tärkeässä osassa, kun tarkastellaan maahanmuuttajien ystävyyssuhteita suomalaisiin. Sitovien suhteiden käsittely vaatii ymmärrystä siitä, mitä muita suhteita ihmisten välillä voi olla ja kuinka tämä määritellään. Sosiaalisten suhteiden määrittely on tarpeellista, jotta parannamme ymmärrystä erilaisten suhteiden vaikutusta ihmisten

toimintaan ja elämässä pärjäämiseen. Granovetterin (1973) mukaan vahvat suhteet (eng. strong ties) eivät ole sitovia, paitsi niissä harvoissa tapauksissa kun kummallakaan vahvan suhteen osapuolista ei ole muita vahvoja suhteita. Sitovat suhteet ovat siis pääsääntöisesti heikkoja suhteita (eng. weak ties). Kaikki heikot suhteet eivät kuitenkaan ole sitovia. Sitova suhde on sellainen, joka toimii ainoana yhteytenä kahden sosiaalisen verkon välillä. (Granovetter 1973) Sitovat suhteet ovat siis merkittävässä roolissa eri ryhmien välillä tapahtuvan tiedonvaihdon kannalta. Esimerkiksi maahanmuuttajayhteisö, jossa kukaan ei puhu suomea tai englantia on helposti yhteiskunnan ulkopuolinen. Mikäli yhteisöstä löytyy kuitenkin yksi riittävän kielitaitoinen ystävystymään jonkin paikallisen kanssa, voi tieto liikkua näiden ryhmien välillä.

Sosiaalisten suhteiden laatua on jaoteltu jo ennen sitovan ja yhdistävän sosiaalisen pääoman käsitteitä. Colemanin (1988) mukaan ihmisten väliset suhteet voidaan havainnollistaa kaavioiden avulla. Kaaviossa jokainen suhde muodostaa janan kahden henkilöä kuvaavan pisteen välillä. Merkityksellistä kaaviossa on se, muodostuuko johonkin kohtaan sellainen jana, jonka puuttuessa muut pisteet eivät enää ole kosketuksissa toisiinsa. Esimerkkinä tästä mainitaan kaksi lasta ja heidän vanhempansa. Mikäli molempien lasten vanhemmat ovat keskenään ystäviä, kulkee tieto heidän välillään ilman lasten vaikutusta. Jos kahden lapsen vanhemmat eivät tunne toisiaan, johtaa tämä tilanteeseen, jossa tiedon kulkeminen on lasten keskinäisen kommunikoinnin varassa. Coleman (1988) Voidaan siis ajatella, että tämä kaavion kautta havainnollistettu esimerkki ja lähestymistapa sosiaalisiin suhteisiin on hyvin lähellä sitovan sosiaalisen pääoman käsitettä. Maahanmuuttajien kannalta näiden kaavion tärkeimpien janojen merkitys on kiinnostavaa, sillä niiden avulla tieto kulkee ryhmien välillä, ei pelkästään sen sisällä.

2.2 Aiempi tutkimus aiheesta

Aiheesta tehtyä aiempaa tutkimusta on löydettävissä Suomesta. Pehkosen (2006) tutkimuksessa tarkastellaan maahanmuuttajien työllisyyttä, sosiaalisten verkostojen vaikutusta työllisyyteen sekä heidän taustatietojaan. Tutkimuksessa havaittiin, että sosiaaliset suhteet kantaväestöön paransivat maahanmuuttajien tietoisuutta työllisyysmahdollisuuksista ja vähensivät työnantajien ennakkoluuloja. Työllistymisen todennäköisyys riippui maahanmuuton syystä kielitaidon ja koulutuksen ohella. Poliittisen ilmapiirin, yhteistyöhalukkuuden ja

vastaanottavan ilmapiirin katsottiin vaikuttavan sosiaalisen pääoman muodostumiseen maahanmuuttajien ja kantaväestön välille. (Pehkonen, 2006) Kyseinen tutkimus on tehty hyvin läheltä samaa aihetta kuin tämä tutkielma, mutta lähes kaksikymmentä vuotta sitten. Näin ollen tilanne voi olla merkittävästi muuttunut, minkä vuoksi aihetta on mielekästä tutkia.

Ahmadin (2011) tekemän tutkimuksen mukaan maahanmuuttajien sosiaaliset verkostot koostuvat monesti matalasti palkatuista tuttavista. Tämä vaikeuttaa maahanmuuttajien etenemistä uralla. (Ahmad 2011) Tämä on yksi niistä asioista, jotka ovat tämän tutkielman kannalta mielenkiintoisia: vieläkö sosiaaliset verkostot vaikuttavat maahanmuuttajien työllistymismahdollisuuksiin? Ahmadin (2011) mukaan on merkittävää, että julkisesta työvoimapalvelusta huolimatta sosiaalisiin verkostoihin luotetaan suuresti töitä haettaessa maahanmuuttajien keskuudessa. Vahvojen siteiden, kuten perhesuhteiden, katsottiin tutkimuksessa olevan keskeisesti apuna etenkin uuteen paikkaan muuttamisen jälkeen, ennen kuin uusia verkostoja on luotu. (Ahmad 2011) Julkisen työvoimapalvelun ja sosiaalisten verkostojen välinen suhde on mielenkiintoinen osa maahanmuuttajien työllistymisen tutkimista. Voisi ajatella, että julkinen palvelu tekisi työllistymisestä kaikille tasavertaisempaa. Sosiaalisten verkostojen roolia on mielenkiintoista tarkastella pitäen mielessä tuo aspekti.

3 Metodi

Tässä tutkielmassa käytetään systemaattista kirjallisuuskatsausta tutkimusmetodina. Tässä kappaleessa esitellään valittua metodia ja selostetaan sen eri vaiheita sekä hyviä ja huonoja puolia.

Pulsirin ja Vatananan-Thesenvitzin (2018) mukaan systemaattinen kirjallisuuskatsaus poikkeaa perinteisestä kirjallisuuskatsauksesta siten, että se muodostaa puolueetonta tietoa nojaten ennalta suunniteltuihin metodologisiin vaiheisiin. Perinteisestä kirjallisuuskatsauksesta poiketen tuloksena saadaan vaiheittain toteutettu ja jäsennelty tutkielma. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen haasteena nähdään sen vaativuus, sillä metodi toimii pitkälti tekijän taitojen ja tietämyksen varassa. (Pulsiri ja Vatananan-Thesenvitz 2018) Tämän tutkielman osalta systemaattinen kirjallisuuskatsaus nähdään toimivana metodina, kunhan jokaisen vaiheen tekemiseen paneudutaan tarkasti.

Xiaon ja Watsonin (2017) mukaan systemaattisen kirjallisuuskatsauksen vaiheet voidaan hahmottaa kahdeksassa osassa. Ensimmäinen osa käsittää tutkimusongelman muodostamisen, toinen osa katsauksen suunnittelun. Kolmannessa osassa tehdään kirjallisuushaut, neljännessä osassa seulotaan sisällytettävä aineisto. Viidennessä osassa tehdään aineiston laadun arviointi. Kuudes osa käsittää aineiston käsittelyä tietojen poimintana ja seitsemännessä osassa nämä tiedot analysoidaan. Kahdeksas eli viimeinen osa pitää sisällään tulosten raportoinnin. (Xiao ja Watson 2017) Tässä tutkielmassa systemaattista kirjallisuuskatsausta hyödynnetään näiden vaiheiden kautta eli tämä jaottelu osiin ohjaa tutkielman tekemistä.

Tässä tutkielmassa käytetään sisällönanalyysiä, joka perustuu siihen, että aineistosta muodostetaan informaatiota muuttamatta selkeä tiivistys. Tavoitteena on parantaa aineiston informaatioarvoa tekemällä siitä parempaa informaatiota selkeyttämällä. (Tuomi ja Sarajärvi, 2018) Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen ominaisuutena on se, että aineistoa voi olla käsiteltävänä paljon. Lukijalle järkevään, ymmärrettävään muotoon tiedon saattaminen vaatii loogista analysointia. Tässä tutkielmassa käytetään teemoittelevaa sisällönanalyysiä. Saadusta aineistosta koodataan eri teemoja, joista kirjoitetaan ominaan. Tällöin lukijalle

muodostuu selkeä kuva saadusta uudesta tiedosta. Teemat valikoituvat saadun aineiston kautta, kun sitä käydään läpi.

4 Aineiston valinta

Aineiston valintaa varten tässä tutkielmassa tehdään systemaattisen kirjallisuuskatsauksen mukaisesti ennalta valittujen hakusanojen avulla kirjallisuushakuja. Tässä tutkielmassa hakuja tehdään scopus-tietokannasta. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen hakusanojen valinta tehdään siten, että tutkimuksen kannalta oleelliset asiat sisältyvät tehtäviin hakuihin. Kaikkia valittuja hakusanoja käytetään tässä tutkielmassa sekä suomeksi että englanniksi, jotta saadaan tuloksia molemmilla kielillä. Muunkieliset hakutulokset rajataan pois.

Aineiston hakuprosessi aloitetaan kartoittamalla saatavilla olevien tutkimuksien määrää valitusta aiheesta. Tässä tutkielmassa tämä tehdään käyttämällä scopus-tietokannan hakutoimintoa. Testihakujen tavoitteena on kartoittaa, onko valitusta aiheesta mahdollista tehdä riittävän laaja tutkielma kandidaatintyöksi. Tietokannan hakuja tehtäessä käytettiin useita hakusanoja, esimerkkeinä ”maahanmuutto” sekä ”bridging”. Tehdyt testihaut osoittivat, että valitusta aiheesta löytyy tutkimusta riittävästi kandidaatintutkielmaa varten. Myöhemmässä vaiheessa määritetään tarkemmin lopulta käytettävät hakusanat, mutta tällä pohjustavalla kartoituksella varmistettiin aiheen kelpoisuus valitulla rajauksella. Tämä toimintatapa varmistaa riittävä määrä hakutuloksia tätä tutkielmaa varten ennen kuin kirjallisuushakuihin paneudutaan tarkemmin.

Ennen systemaattista kirjallisuushakua on määriteltävä kriteerit, joiden perusteella hakutuloksesta valitaan tuloksia tämän tutkielman käyttöön. Nämä kriteerit tuovat tutkielmaan läpinäkyvyyttä sekä helpottavat sen tekemistä. Ennalta määritetyt kriteerit edesauttavat tutkielman neutraaliutta, kun mukaan otettavat aiheet määrittävät lopullisen aineiston näkökulmasta tai tuloksen asetelmasta riippumatta. Tutkielmaan otetaan sisään sellaiset tulokset, jotka käsittelevät maahanmuuttoa Suomeen tai maahanmuuttajien elämää Suomessa siten, että työllisyyttä käsitellään vähintään osana tutkimusta. Lisäksi mukaan valitaan ne tulokset, jotka käsittelevät maahanmuuttajien sosiaalista pääomaa Suomessa. Sellaiset tulokset poissuljetaan, jotka eivät koske Suomea tai eivät sisällä tutkimusta maahanmuutosta tai maahanmuuttajista. Näillä kriteereillä pyritään siihen, että lopullisen valinnan myötä aineistona on

tutkimuksia, jotka käsittelevät maahanmuuttoa Suomeen työllisyyden sekä sosiaalisen pääoman näkökulmasta.

Kirjallisuushakuja tehtäessä hyödynnetään yllä mainittuja sisäänotto- ja poissulkukriteerejä ja haku tehdään tutkielman kannalta tärkeimmiksi todetuin hakusanoin. Tämän jälkeen saatuja tuloksia tarkastellaan useammassa työvaiheessa. Ensimmäiseksi luetaan hakutulosten otsikot, joiden perusteella voidaan karsia tutkielman kannalta epäoleellisia tuloksia pois. Tämän jälkeen jäljelle jäävien tutkimusten tiivistelmät luetaan huolellisesti kiinnitäen huomiota siihen, löytyykö joukosta poissuljettavia tuloksia. Tällaiset tulokset rajataan tutkielman ulkopuolelle ja aloitetaan jäljelle jäävien tulosten koko tekstien läpikäynti. Tutkielmassa ollaan kiinnostuneita etenkin hakutulosten tulokset-osioista. Tarvittaessa vielä tässä vaiheessa voidaan rajata tutkielmasta ulos tutkimuksia, jotka eivät liity olennaisesti tutkielman aiheeseen. Tämän lopullisen karsinnan jälkeen jäljelle jäävät ne tutkimukset, jotka muodostavat tutkielman aineiston.

Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen hakujen tulokset raportoidaan kirjallisesti. Tässä tutkielmassa tulokset käydään lävitse vaiheittain. Aluksi tehdään haku osilla hakusanoista, jonka jälkeen hakusanoja lisätään yksitellen. Eri vaiheiden hakutuloksien määrä tuodaan tässä vaiheessa esille. Näin on läpinäkyvää, kuinka paljon hakutuloksia milläkin hakusanoilla saatiin.

Tutkielma keskittyy sosiaalisen pääoman ympärille, joten on perusteltua valita yhdeksi hakusanaksi ”social capital” ja ”sosiaalinen pääoma”. Tällä hakusanalla pyritään siihen, että löydetään sosiaaliseen pääomaan keskittyviä tuloksia. Näin ollen hakutulokset olisivat oleellisia tämän tutkielman teoreettisen näkökulman osalta. Tutkielman keskittyessä maahanmuuttoon ilmiönä, valitaan seuraaviksi hakusanoiksi ”immigration” ja ”maahanmuutto”. Lisäksi on todettava, että suomenkielinen hakusana sisältää myös ”maahanmuuttajat”, sillä hakua tehtäessä hakusana on katkaistu sisältämään kaikki taivutusmuodot. Samoin englanniksi sana on katkaistu niin, että mukaan tulee myös hakusana ”immigrants”. Näiden hakusanojen avulla pyritään löytämään sellaisia tutkimuksia, jotka käsittelevät maahanmuuttoa ja sosiaalista pääomaa. Tutkielma rajautuu alueellisesti Suomeen, joten hakusanana käytetään sanoja ”Suomi” ja ”Finland”. Tässä tutkielmassa ollaan kiinnostuneita maahanmuutosta ilmiönä Suomessa, joten valittavien tutkimusten on keskityttävä Suomeen. Tutkielma on rajattu käsittelemään Suomea, jotta laajuus on soveltuva kandidaatintyöksi. Suomi on lisäksi mielenkiintoinen maa tutkia aihetta, sillä geopoliittinen sijainti on esimerkiksi muista pohjoismaista

poikkeava: Suomella on pitkä rajaviiva Venäjän kanssa. Sen vuoksi voidaan tarkentaa hakua entisestään avainsanojen kautta, ottamalla hakuun mukaan vain avainsanan ”Finland” tai ”Suomi” sisältävät tulokset. Avainsanan käyttäminen haun rajauksessa voi rajata haun ulkopuolelle tutkielman kannalta oleellista aineistoa. Syy avainsanan käyttämiselle on se, että Suomen mainitseminen tutkimuksessa ei välttämättä liity siihen, mikä on tutkimuksen maantieteellinen painopiste. Avainsanoista löytyessään sen sijaan tutkimus koskettaa Suomea.

Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen haussa on syytä huomioida tämän tutkielman viitekehyksen tarkkuus. Sosiaalisen pääoman teorian osalta tämä tutkielma keskittyy sosiaalisiin maahanmuuttajien ja suomalaisten välillä. Tässä tutkielmassa ilmiötä tarkastellaan sitovan sosiaalisen pääoman käsitteen avulla, mutta on huomionarvoista mainita, ettei kaikki aiheesta tehty tutkimus välttämättä hyödynnä samaa käsitteistöä. Näin ollen on todennäköistä, että valittu käsitteistö vaikuttaa lopulta saataviin tuloksiin. Tässä tapauksessa valittuun käsitteeseen voidaan keskittyä hakemalla sitovan pääoman teoriaan liittyviä tutkimuksia. Siksi hakusanoiksi voidaan lisätä ”sitova” ja ”bridging”. Tällä pyritään löytämään niitä tutkimuksia, joissa sosiaalisen pääoman muotona ovat suhteet oman ryhmän ulkopuolelle. Tässä ongelmaksi voi muodostua hakusana, jota käytetään muissakin yhteyksissä, joten relevantin aineiston osuus tuloksista voi laskea liikaa. Tämän vuoksi hyödynnetään myös hakusanoja ”heikot suhteet” ja ”weak ties”.

Scopus-tietokannassa tehtävien hakujen hakusanat on jaoteltu tämän tutkielman aiheen tärkeimpien elementtien mukaisesti neljään kategoriaan. Ensimmäinen kategoria sisältää sosiaalisen pääoman, toinen maahanmuuton, kolmas Suomen ja neljäs kategoria sitovan sosiaalisen pääoman. Kirjallisuushaku tehdään siten, että yhden kategorian sisältä riittää, että yksi hakusanoista sisältyy tuloksiin. Kuitenkin jokaisesta kategoriasta on oltava jokin hakusanoista mukana. Näin ollen tulokset koostuvat sellaisista tutkimuksista, joissa on vähintään yksi osuma sosiaalisesta pääomasta, maahanmuutosta, Suomesta sekä sitovasta sosiaalisesta pääomasta.

5 Hakujen raportointi

Tässä kappaleessa selostetaan miten tutkielmassa käytetyn aineiston haku on tehty. Tehtyjen systemaattisten kirjallisuushakujen raportointi tehdään, jotta tutkimus on toistettavissa ja läpinäkyvä. Raportoinnissa selostetaan, mitä tietokantaa tutkielmassa on käytetty ja milloin haut on tehty. Tähän kuuluvat lisäksi keskeiset hakusanat, ja perusteet niiden valitsemiselle. Lisäksi raportoidaan, kuinka paljon kussakin vaiheessa saatiin tuloksia. Tämä pitää sisällään lopullisten analysoitavien tulosten määrän. Karsinnan vaiheet on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Aineiston karsinta

Karsinnan vaihe	Tulokset
Hakusanat ”sosiaalinen pääoma” ja ”maahanmuutto”	33 767
Hakusanat ”sosiaalinen pääoma”, ”maahanmuutto” ja ”Suomi”	2 317
Hakusanat ”sosiaalinen pääoma”, ”maahanmuutto”, ”Suomi” ja ”sitova” tai ”heikot siteet”	582
Hakusanat ”sosiaalinen pääoma”, ”maahanmuutto”, ”Suomi” ja ”sitova” tai ”heikot siteet” sekä avainsana ”Finland”	11
Abstraktien analysointi	9
Artikkelien analysointi	8

Tässä tutkielmassa käytetään scopus-tietokantaa. Tutkielman aineiston haut on tehty 16. lokakuuta 2025. Ensimmäinen haku sanoilla ”social capita” tai ”sosiaalinen pääoma ja ”immigration” tai ”maahanmuutto” vuosilta 2015–2025 tuotti 33 767 hakutulosta. Tämä on lähtötilanne, josta hakua aletaan tarkentamaan. Toinen haku tehtiin samoilla hakuehdoilla lisäten hakusana ”Finland” tai ”Suomi”. Haku tuotti 2 317 tulosta. Vielä tulosten määrä on niin korkea, että rajaamista voidaan jatkaa suunnitellun mukaisesti. Lisätään seuraava hakusana ”bridging” tai ”sitova” tai ”weak ties” tai ”heikot siteet”. Näillä hakuehdoilla saatiin 582

tulosta. Rajaaminen tämän tutkielman osalta on yhä tarpeen. Hakutuloksia tutkiessa käy ilmi, että monet tuloksista eivät kohdistu Suomeen lainkaan. Näin ollen, käytetään avainsanaa ”Finland” Suomea koskevien tulosten saamiseksi. Tällä rajauksella saadaan 11 hakutulosta. Näillä hakusanoilla ollaan saatu sellainen hakutulos, jossa tulokset liittyvät maahanmuuttoon ilmiönä, sosiaaliseen pääomaan teoriana sekä rajautuvat alueellisesti Suomeen. Näistä tuloksista lähdetään etsimään yhtymäkohtia työllisyyteen. Hakusanoihin lisätään vielä ”job” tai ”working” tai ”labor” tai ”employment” tai ”business” tai ”työllisyys”. Voidaan havaita, että tulosten määrä pysyy samana. Näistä 11 tuloksesta pois karsiutui abstraktien perusteella kaksi tulosta, sillä ne eivät käsitelleet ilmiönä maahanmuuttoa. Koko tekstin perusteella karsittiin vielä yksi tulos, sillä se käsitteli evakoita maahanmuuton sijaan. On mainitsemisen arvoista, että lopulliset tulokset sisältävät sekä tieteellisiä artikkeleita että kirjallisuutta. Lopulliset tulokset esitellään taulukossa 2.

Taulukko 2. Lopulliset artikkelit

Artikkelin nimi	Kirjoittajat	Julkaisuvuosi	Journaali	Aihe
Identifying Central Aspects of Well-Being Among Individuals in Situations of Forced Migration in Finland	Nassar, Areen	2025	Social Sciences	Pakkomuutto Suomeen
Ways of mobilising co-ethnic resources among Estonian migrant entrepreneurs in Finland	Kingumets, Sjaanika	2025	Immigrant Entrepreneurship, Religion, and Ethnicity: Cases from Europe, Africa, and Asia	Virolaisten yrittäjyys Suomessa
Examining the Impact of Conscript Service on the Labour Market Integration of Migrants	Bontenbal, Ilona Riikonen, Reetta Kosonen, Jarkko	2024	Journal of International Migration and Integration	Maahanmuuttajat suomalaisessa varusmiespalveluksessa
Undocumented Migrants’ Everyday Lives in Finland	Jauhiainen, Jussi S. Tedeschi, Miriam	2021	IMISCOE Research Series	Paperittomat maahanmuuttajat Suomessa

The utilisation of migrant capital to access the labour market: The case of swedish migrants in helsinki	Wahlbeck, Osten Fortelius, Sabina	2019	Social Inclusion	Ruotsalaiset maahanmuuttajat Helsingissä
Shaking the Minority Box: Conceptualizing the Impact of Context and Social Capital on the Entrepreneurial Activity of Minorities	Dana, Leo-Paul Virtanen, Markku Barner-Rasmussen, Wilhelm	2019	Contributions to Management Science	Vähemmistöjen yrittäjyys Suomessa
What's Driving Migrant Russian Physicians to Stay Permanently in Finland?A Life-Course Approach	Habti, Driss	2019	Journal of Finnish Studies	Venäläisten lääkärien kiinnostus muuttaa tai jäädä Suomeen töihin
"Since Many of My Friends Were Working in the Restaurant": the Dual Role of Immigrants' Social Networks in Occupational Attainment in the Finnish Labour Market	Ahmad, Akhlaq	2015	Journal of International Migration and Integration	Maahanmuuttajien sosiaalisten verkostojen merkitys työmarkkinoilla

6 Aineiston analyysi ja synteesi

Tässä luvussa käsitellään aineistosta tehdyt löydökset. Alaluvut sisältävät kukin yhden teeman. Aineistoa tutkiettaessa voidaan jo ennalta todeta, että ollaan kiinnostuneita työllisyyden eri näkökulmista. Maahanmuuttajien sosiaalisen pääoman merkitystä työllisyyden kannalta halutaan tarkastella useista eri näkökulmista.

6.1 Sosiaalisten suhteet työllistymisen eri vaiheissa

Tässä alaluvussa käsitellään aineistoista tehtyjä havaintoja maahanmuuttajien työllisyydestä. Tämä toimii pohjana muille alateemoille, joissa keskitytään eri sosiaalisen pääoman muotojen työllisyysvaikutuksiin. Tässä luvussa tuodaan esille maahanmuuttajien työmarkkinoilla kohtaamia tilanteita sekä motivaatiota työllistyä.

6.1.1 Työnhaku

Maahanmuuttajien työnhakuprosessi toistui aineistossa useasti. Huomionarvoista on se, että sosiaalisten verkostojen merkitystä korostettiin useammassa kohdassa liittyen työnhakuun. Siksi työnhaku valikoitui yhdeksi käsiteltävistä teemoista. Kingumetsin (2025) mukaan aiempi työkokemus Suomessa on nähty positiivisena asiana rekrytointiprosessissa. Tästä voitaisiin päätellä, että aiemmat onnistumiset ruokkivat positiivista kierrettä, jonka myötä työelämässä pysytään. Nassarin (2025) mukaan suosittelijoilla on merkittävä rooli työnhakuprosessissa, minkä vuoksi maahanmuuttajien kannattaa tuntea etenkin suomalaisia. Tämän voitaisiin ajatella johtuvan siitä, että yrittäjät ovat epäileviä maahanmuuttajataustaisen työvoiman suhteen. Suomalainen suosittelija lisää sitten luottamusta rekrytoida maahanmuuttaja. Bontenbalin, Riikosen ja Kososen (2024) mukaan varusmiespalveluksen katsottiin parantavan asemaa työnhaussa uusien tuttavien myötä. Lisäksi varusmiespalvelus koettiin sellaisena asiana, joka kannattaa mainita ansioluettelossa, sillä se osoittaa ahkeruutta, kunnioittavuutta ja kurinalaisuutta. (Bontenbal, Riikonen ja Kosonen, 2024) Tällainen kokemus

osoittaa, että varusmiespalveluksen merkitys maahanmuuttajille ulottuu maanpuolustuksen ulkopuolellekin. Työnhaun kannalta on mielenkiintoista, että valintaan koetaan vaikuttavan välittömästi työtehtäviin riippumattomia asioita, kuten varusmiespalvelus.

Maahanmuuttajien työnhakuprosesseissa on merkittäviä eroavaisuuksia riippuen heidän asemastaan Suomessa. Jauhiaisen ja Tedeschin (2021) mukaan paperittomien maahanmuuttajien työnhaku tapahtuu internetin välityksellä. Työllistymisen esteenä on laki, sillä paperittomat eivät saa tehdä töitä. (Jauhiainen ja Tedeschi, 2021) Tällainen rakenteellinen este on maahanmuuttajien näkökulmasta harmillinen, sillä motivoituneen työvoiman työssäkäynnin estäminen ei varsinaisesti hyödytä ketään. Wahlbeckin ja Forteliuksen (2019) mukaan ruotsalaisten työnhaussa ensimmäisen työpaikan saaminen helpottaa seuraaviin tehtäviin pääsemistä. Työmarkkinoille päästään usein aluksi lyhytkestoisella sopimuksella, jota saatetaan jatkaa myöhemmin. (Wahlbeck ja Fortelius, 2019) Tämä havainnollistaa työmarkkinoiden toimintaa maahanmuuttajien osalta: alkuun pääseminen on vaikeinta, mutta sen jälkeen uusia mahdollisuuksia avautuu. Habtin (2019) mukaan lääkäreitä kiinnostaa työnhaussa lähinnä tehtävät, joissa on korkea palkka, mahdollisuus yhdistää perhe-elämä ja työ sekä hyvä työympäristö. Heidän osalta työnhaku kohdistuu siis vain parhaimpiin työpaikkoihin. (Habti, 2019) Tämän voitaisiin katsoa heijastelevan lääkäreiden asemaa työmarkkinoilla. Heidän osaltaan tilanteen on oltava työnhakijan kannalta otollinen, jotta on varaa valikoida mitä töitä tavoittelee. Voitaisiin katsoa, että työnhaussa erilaisilla maahanmuuttajilla sosiaaliset verkostot vaikuttavat eri tavoin. Tärkeimpänä havaintona voidaan kuitenkin pitää aiemmin työstä saadun kokemuksen ja verkostojen roolia uudelleen työtä haettaessa. Tässä asiassa voitaisiin pohtia, onko kantaväestöllä ja maahanmuuttajilla toisaalta toisistaan poikkeavaa kokemusta.

6.1.2 Motivaatio työllistyä

Aineistoissa toistui maahanmuuttajien motivaation käsittely työllisyyden osalta eli se, miksi he haluavat käydä töissä Suomeen tultuaan. Nassarin (2025) mukaan töissäkäynti mahdollistaa itsenäisyyden. Itse tienattu elanto mahdollistaa irtipääsyn riippuvuudesta sosiaaliturvaan tai naisten osalta puolisoon. Miehillä sen sijaan itse tienattu palkka on keino täyttää tarve perheen elättäjänä. Maahanmuuttajat ajattelevat, että töissä käyminen kasvattaa valtaväestön arvostusta heitä kohtaan ja kehittää heitä yksilöinä yhteisen hyvän lisäksi. (Nassar,

2025) Useiden tekijöiden summa siis motivoi maahanmuuttajia hakemaan töitä liittyen sekä sosiaaliseen statukseen että toimeentuloon. Jauhiaisen ja Tedeschin (2021) mukaan paperittomat maahanmuuttajat haluavat käydä töissä parantaakseen toimentuloaan. Lisäksi työnhakuun motivoivat tekemisen puute, uusien ihmissuhteiden muodostaminen ja työn teosta saatava hyvänolontunne. Työn kautta koettiin myös integroitumista yhteiskuntaan. (Jauhiainen ja Tedeschi, 2021) Paperittomien maahanmuuttajien voidaan siis katsoa hyötyvän työelämästä usealla eri elämän osa-alueella. Habtin (2019) mukaan lääkäreiden kiinnostus jäädä Suomeen töihin on korkeampaa, mikäli ammatillinen asema ja uramahdollisuudet ovat hyviä. Lääkäreiden osalta voidaan siis katsoa, että Suomi nähdään paikkana, jossa tehdään itselle mieluisia töitä.

6.1.3 Yrittäjyys

Osassa valitusta aineistosta käsiteltiin maahanmuuttajien yrittäjyyttä. Tämän teeman voidaan katsoa toimivan tietynlaisena vastapainona työnhaulle, sillä työllistyminen edellyttää joko työpaikan saamista tai sellaisen luomista itse yrittäjänä. Kingumetsin (2025) mukaan maahanmuuttajien työkokemus Suomessa ei anna valmiuksia yritystoimintaan, vaan se on opeteltava erikseen. Suhteet suomalaisiin helpottavat yritystoiminnassa alkuun pääsemisessä. Yritystoiminnassa tarvittavia uusia taitoja voidaan tarvittaessa hakea kotimaasta alan ammattilaisilta. Virolaisten yrittäjien aloilla, kuten rakennus- ja siivousalalla, kilpailu on kovaa. Siivousalalla tämä johtuu vähäisestä tarpeesta erikoisosaamiselle, rakennusalalla puolestaan lukuisista muista virolaisyrittäjistä alihankkijoina. (Kingumets, 2025) Maahanmuuttajien voidaan katsoa olevan kykeneviä yrittäjiksi, mikäli heillä on vaadittava osaaminen alaltaan. Kuitenkin yritystoiminnan aloittaminen Suomessa voi olla haastavaa. Danan, Virtasen ja Barner-Rasmussenin (2019) mukaan vähemmistöihin kuuluvien yrittäjyydessä on potentiaalia oman ryhmän sisäisillä markkinoilla, mutta ennen kaikkea silloin, jos on suhteita valtaväestöön. Onnistunutta integraatiota painotetaan siinä, ettei vähemmistöryhmien yritystoiminta jää vain pienen piirin tietoisuuteen. Vähemmistöihin kuuluvien yrittäjien vahvuudeksi voidaan katsoa potentiaalisesti paremmat suhteet ulkomaille verrattuna valtaväestöön. (Dana, Virtanen ja Barner-Rasmussen, 2019) Maahanmuuttajien yrittäjyys voidaan siis nähdä kansantaloutta vahvistavana ja moninaistavana asiana. Valtaväestöstä poiketen maahanmuuttajilla on sellaisia vahvuuksia oman liiketoiminnan osalta, joiden hyödyntäminen vaatii hyviä sosiaalisia verkostoja kahteen suuntaan. Suomessa heidän tulee olla

yhteiskuntaan sosiaalisesti hyväksyttyjä kansalaisia, kun taas toisaalta vahvuutena nähtävät kansainväliset suhteet edellyttävät samanlaista ryhmän sisäistä hyväksyntää. Tämän voitaisiin katsoa näkyvän esimerkiksi rekrytointimahdollisuuksina kotimaahan tai sitten etnisen ryhmän sisällä Suomessa.

6.2 Ystävyys

Tässä alaluvussa käsitellään aineistosta tehtyjä poimintoja maahanmuuttajien ystävyydestä ja sen vaikutuksista työllisyyteen. Nassarin (2025) mukaan maahanmuuttajat näkevät suomalaisten kanssa ystävystymisen vaikeana johtuen siitä, etteivät suomalaiset ole halukkaita sosiaaliseen kanssakäymiseen muun muassa ennakkoluulojen ja sosiokulttuurillisten erojen vuoksi. Maahanmuuttajat kokevat sekä ystävyyssuhteet suomalaisiin että kotimaahan tärkeiksi, mutta haasteet suomalaisten kanssa johtavat etenkin oman etnisen ryhmän sisäisten ystävyyssuhteiden muodostumiseen ja vahvistumiseen. (Nassar, 2025) Tiettyjen uusien suhteiden muodostuminen voi siis toisinaan olla seurausta muiden suhteiden etäisyydestä. (Kingumets (2025) käsittelee esimerkkitapausta, jossa työllistyminen tapahtuu maahanmuuttajan ystävän kautta. Läheiseksi kuvattu suhde voi siis avata heikompien suhteiden lisäksi työllisyysmahdollisuuksia. Bontenbalin, Riikosen ja Kososen (2024) mukaan varusmiespalveluksessa maahanmuuttajat muodostavat ihmissuhteita suomalaisiin ikätovereihin. Tällaisia suhteita heillä ei ole aiemmin ollut. Omanikäisten suomalaisten kautta opitaan elämäntavoista. Näitä suhteita ylläpidetään etenkin sosiaalisen median välityksellä varusmiespalveluksen päätyttyä. (Bontenbal, Riikonen ja Kosonen, 2024) Varusmiespalveluksen voidaan katsoa olevan otollinen paikka sosiaalisten suhteiden muodostumien omien ryhmien ulkopuolelle. Jauhiaisen ja Tedeschin (2021) mukaan paperittomien maahanmuuttajien ensisijainen tuki muodostuu sosiaalisista suhteista, kun virallisiin tahoihin ei tukeuduta. Sosiaalinen media on keskeisessä osassa yhteydenpitoa vanhoihin ystäviin, mutta sitä kautta saadaan myös uusia ystäviä. (Jauhiainen ja Tedeschi, 2021) Toisiin ihmisiin tukeutuminen vaikeina hetkinä on paperittomilta maahanmuuttajilta inhimillinen tapa toimia. Danan, Virtasen ja Barner-Rasmussenin (2019) mukaan vahvat suhteet oman ryhmän sisällä voivat edesauttaa yritystoiminnassa ja työllistävät maahanmuuttajia matalan statuksen työpaikkoihin, kuten tarjoilijaksi tai kokiksi pitseriaan. Voidaan siis ajatella, että tiivis yhteisö voi edistää taloudellista tilannetta ainakin jonkin verran. Habtin (2019) mukaan liikkuvuusohjelmien kautta saadut ystävät voivat edesauttaa Suomeen muuttamista tai jäämistä. Ystävillä on siis rooli maan

vetovoimaisuudessa. Ahmadin (2015) mukaan maahanmuuttajat tapaavat suomalaisia tuttaviaan harvemmin kuin etnisen ryhmän sisäisiä tuttavia. Suomalaisten ei koeta asennoituvan maahanmuuttajiin avoimesti. (Ahmad, 2015) Ystävyyssuhteiden muodostaminen oman etnisen ryhmän sisällä helpompaa kuin suomalaisten kanssa.

6.3 Sosiaalinen pääoma

Sosiaalisen pääoman vaikutukset työllisyyteen toistuivat aineistossa lukuisia kertoja. Tässä alaluvussa käsitellään sekä sitovien että yhdistävien suhteiden työllisyysvaikutuksia. Nassarin (2025) mukaan maahanmuuttajien sosiaaliset suhteet suomalaisiin parantavat työllisyysmahdollisuuksia. Suhteet suomalaisiin parantavat tietoisuutta uramahdollisuuksista ja mahdollistavat suomalaisen suosittelijan merkitsemistä työhakemukseen. (Nassar, 2025) Oman ryhmän ulkopuolisia suhteita pidetään siis arvossaan työllistymisen kannalta. Kingumetsin (2025) tutkimuksessa käsitellyssä tapauksessa au pairina Suomeen tullut päätti jäädä isäntäperheen kautta saadun työpaikan johdosta. Lopulta isäntäperheen suhteet mahdollistivat työskentelyn lisäksi oman yrityksen perustamisen asiakkaiden löytymisen kautta. Yrittäjänä puuttuvat omat suhteet suomalaisiin johtivat siihen, että työntekijät oli haalittava ulkomailta. Toisessa esimerkkitapauksessa maahanmuuttajan suhde suomalaiseen työnantajaan oli avainasemassa oman yrityksen perustamisessa, sillä sitä kautta hän sai tietoa ja apua yrityksen alkuvaiheessa. (Kingumets, 2025) Työmarkkinoille pääseminen tai siellä pysyminen on näiden havaintojen perusteella helpompaa, jos tuntee suomalaisia. Bontenbalin, Riikosen ja Kososen (2024) tutkimuksessa havaitaan, että maahanmuuttajat oppivat kulttuuria ja suomalaista elämäntyyliä varusmiespalveluksessa. Maahanmuuttajat itse kokevat varusmiespalveluksesta saadun sosiaalisen pääoman olevan heille eduksi työmarkkinoilla. (Bontenbal, Riikonen ja Kosonen, 2024) Maahanmuuttajien oma kokemus asemastaan Suomessa on sidoksissa sosiaaliseen pääomaan. Jauhiaisen ja Tedeschin (2021) mukaan paperittomat maahanmuuttajat eivät voi tukeutua virallisiin tahoihin kuten poliisiin, vaan rakentavat luottamusta epävirallisin keinoin, kuten parantamalla verkostojaan. Verkostoituminen on heille myös ensisijainen keino löytää epävirallisia töitä. (Jauhiainen ja Tedeschi, 2021) Työllisyyden perustuminen sosiaalisiin verkostoihin kuvastaa paperittomien maahanmuuttajien aseman karua luonnetta. He eivät nauti kaikista samoista etuuksista kuin muut ihmiset. Wahlbeckin ja Forteliuksen (2019) mukaan ruotsalaiset kykenevät hyödyntämään omaa kulttuurillista ja sosiaalista pääomaansa työmarkkinoilla. Ruotsalaisuutta ja ruotsalaisen kulttuurin

tuntemusta arvostetaan Suomessa rekrytoitaessa esimerkiksi ruotsin kielen taitoa vaativaan tehtävään. (Wahlbeck ja Fortelius, 2019) Eri kansalaisuuksiin suhtautumisessa on Suomessa eroavaisuuksia. Ruotsalaiset nähdään lähtökohtaisesti hyvinä työntekijöinä. Danan, Virtasen ja Barner-Rasmussenin (2019) mukaan vähemmistöyrittäjillä voi olla sellaista sosiaalista pääomaa, jota valtaväestöltä ei löydy, etenkin kansainvälisesti. Lisäksi heillä voi olla yhteisönsä sisällä tiiviitä suhteita, jotka edesauttavat liiketoiminnassa. Parhaiten nämä elementit yhdistetään onnistuneen integraation avulla, jolloin molemmissa ryhmissä toimija nähdään yhtenä ryhmän jäsenenä. (Dana, Virtanen ja Barner-Rasmussen, 2019) Tällainen ajattelu kääntää vähemmistön merkityksen päälaelleen: he eivät ole automaattisesti kehnommassa asemassa, vaan heillä on valtaväestöstä poikkeavia vahvuuksia. Ahmadin (2015) mukaan sosiaaliset suhteet suomalaisiin avaavat uusia työllisyysmahdollisuuksia. Oman etnisen ryhmän sisäiset suhteet edistävät myös työllisyyttä, mutta lähinnä matalapalkkaisiin tehtäviin. (Ahmad, 2015) Sosiaalisten suhteiden moninaisuudesta on näin ollen hyötyä työmarkkinoilla useampien vaihtoehtojen avautumisen muodossa. Sosiaalisen pääoman merkitystä työllistymiseen voidaan hamotella kahdessa eri osassa. Ensiksi on todettava, että läheiset ja vahvat suhteet oman ryhmän sisällä mahdollistavat korkean tason luottamuksen. Tämä on hyvä lähtökohta palkata työvoimaa. Toiseksi on todettava, että kaukaisemmat tuttavat ovat avain siihen, että työmarkkinoilla on erilaisia tehtäviä, joita tavoitella. Uralla etenemisen kannalta on siis keskeistä, että maahanmuuttajien sosiaaliset verkostot laajentuvat Suomessa.

6.4 Kielitaito

Aineistoa tarkasteltaessa havaittiin, että kielitaito tai sen puute esiintyi toistuvasti. Tätä tarkastellaan tässä alaluvussa. Nassarin (2025) mukaan maahanmuuttajien vähäinen sosiaalinen kontakti suomalaisten kanssa hankaloitti suomen kielen oppimista, tämä nähtiin sosiaalisen pääoman kehityksen kannalta huonona. Mahdollisesti jo koulussa opittu kielitaito pääsee surkastumaan, kun suomen kielelle ei ole käyttöä. (Nassar, 2025) Sopivien tilaisuuksien puuttuessa kielitaito jää vain koulutuksen kautta saadulle tasolle. Voidaan ajatella, että motivaatio oppia arjessa turhaksi koettua kieltä on luultavammin ulkoista kuin sisäistä. Kingumetsin (2025) mukaan kielitaidottomien virolaisten työllistyminen Suomeen tapahtui sellaisiin tehtäviin, joissa suomen kielen taito ei ollut välttämätöntä. He kuitenkin oppivat työelämässä Suomen kieltä, joten ensimmäisten työkokemusten myötä avautui töitä myös suomen

kielen taitoa edellyttäviin tehtäviin. Kielitaidottomuuden myötä suhde työnantajaan korostui. (Kingumets, 2025) Kielitaidottomuuden vuoksi maahanmuuttajat ovat rajatussa asemassa työmarkkinoilla ja joutuvat turvautumaan muiden ihmisten apuun. Työnantajan merkityksen ollessa suuri, voidaan todeta työntekijöiden olevan alttiina ohjailulle. Bontenbalin, Riikosen ja Kososen (2024) mukaan varusmiespalveluksessa opitaan suomen kieltä, mutta kielitaidon lähtötasolla on suuri merkitys palveluksen aikana opittuun määrään. Etenkin niiden varusmiesten kielitaito parani merkittävästi, jotka kykenivät käyttämään suomen kieltä palveluksen aikana. Sen sijaan ne, jotka kommunikoivat englanniksi ja luottivat palvelustovereidensa apuun, eivät suomea juuri oppineet. Palveluksessa kielitaitoa edistivät etenkin altistuminen pakosti tilanteille, joissa suomen kieltä oli luontevaa käyttää äidinkielenään suomea puhuvien kanssa. Aiemmin tällaisia kohtaamisia ei ollut ollut. (Bontenbal, Riikonen ja Kosonen, 2024) Näiden havaintojen pohjalta voidaan todeta, että kielitaito kehittyy kun se on työvälineenä aidosti tarpeellinen. Kielitaidon kehittymistä paperittomien maahanmuuttajien osalta tapahtui internetin ja sosiaalisen median kautta (Jauhiainen ja Tedeschi, 2021). Tällainen havainto korostaa aiemmin todettua kielen oppimisen ja tarpeellisuuden yhteyttä, sillä digitaalisessa maailmassa käytössä oleva kieli voi harjaantua. Wahlbeckin ja Forteliuksen (2019) mukaan ruotsalaisten maahanmuuttajien keskuudessa suomen kielen taito oli yleisesti vähäistä. Havainnoissa kuitenkin korostuu, että Suomessa ruotsin kielen taito mahdollistaa työllistymisen, kuitenkin ohjaten nimenomaan ruotsin kieltä vaativiin tehtäviin esimerkiksi kouluissa, päiväkodeissa ja vanhustenhuollossa. (Wahlbeck ja Fortelius, 2019) Suomen kielen osaamattomuus ei ruotsinkielisten osalla vaikuta työllisyyteen samalla tavalla kuin muutoin suomea osaamattomien osalta. Habtin (2019) mukaan venäläisten liikkuvuusohjelmat helpottivat kielitaidon hankkimista rahoituksen kautta. Tämä myös lisäsi tuttavia Suomessa ja sitä kautta helpotti päätöstä muuttaa tai jäädä Suomeen töihin. (Habti, 2019) Vieraan maan kontaktit nähdään arvokkaina uuteen ympäristöön muutettaessa ja erilaisin keinoin kielitaitoa voidaan edistää. Ahmadin (2015) mukaan työllistymismahdollisuuksiin ei vaikuttanut koulutus, kielitaito, työkokemus tai asumisen kesto Suomessa, vaan sosiaaliset suhteet edesauttoivat työllistymään. Pelkästään oman ryhmän sisäiset suhteet merkitsivät heikentynyttä mahdollisuutta edetä uralla. (Ahmad, 2015) Tätä voidaan pitää mielenkiintoisena havaintona. Sosiaalisten suhteiden nostaminen kielitaidon sekä monien muiden seikkojen yläpuolelle kuvaistaa sitä, miten maahanmuuttajien työllistyminen voi toisinaan poiketa valtaväestöstä. Pätevyyden saadessa pienempää painoarvoa kuin laaja ja monimuotoinen tuttavapiiri, herättää tämä pohtimaan maahanmuuttajien työllistymisen

vinoumaa. Kielitaito nähdään monissa tapauksissa kuitenkin sellaisena osaamisena, joka avaa työmarkkinoilta uusia mahdollisuuksia. Alkuun pääseminen vaikuttaisi olevan haastavinta, sillä auttavan kielitaidon voidaan havaita edistävän sen parantumista. Suomen kielellä kommunikointi koulutuksen, työn tai harrastusten kautta mahdollistaa sen kehittymisen silloin, kun sille on selkeää käyttöä.

7 Johtopäätökset

Tämän tutkielma toteutettiin yhtä tietokantaa hyödyntäen systemaattisena kirjallisuuskatsauksena. Saatu aineisto osoittaa maahanmuuttajien sosiaalisen pääoman yhteyttä työllisyyteen usealla eri tavalla. Ensinnäkin työllistymisen kannalta sosiaalisia verkkoja pidetään arvokkaina. Ensimmäisen työpaikan saaminen maahanmuuttajana on vaikeinta, jonka jälkeen työkokemus ja työelämässä saadut kontaktit auttavat työllistymään jatkossa. Havainnot ovat yhdenmukaisia Granovetterin (1973) ajatusten kanssa, sillä hänen mukaansa tuttavat auttavat uuden työn löytämisessä ja että työllistymisen kannalta tärkeää tietoa saadaan ihmisiltä, joita ei kunnolla edes tunneta. Hänen mukaansa tällaisia kontakteja ei välttämättä olla nähty muutoin kuin työelmään liittyvien asioiden yhteydessä. (Granovetter 1973) Tässä tutkielmassa tämä oli havaittavissa etenkin maahanmuuttajan ja työnantajan välisten suhteiden osalta. Ensimmäisen työpaikan työnantaja mahdollisti paikallisen tuttavan, jonka avulla uralla pystyi etenemään esimerkiksi perustamalla oman yrityksen. Lisäksi suomalaisen tuttavan merkitys oli merkittävä työnhaun kannalta, sillä paikallista suosittelijaa arvostetaan. Tietoa työllisyydestä ja uramahdollisuuksista on myös helpompaa saada suomalaisen tuttavan avulla.

Tutkielmassa havaittiin, että monissa tapauksissa maahanmuuttajien läheiset suhteet oman ryhmän sisällä edistivät luottamusta ja avasivat myös työllisyysmahdollisuuksia. Kuitenkin oleellisena havaintona voidaan pitää sitä, että sekä työntekijän että yrittäjän näkökulmasta sosiaaliset suhteet oman etnisen ryhmän sisällä lähinnä mahdollistivat työllisyyden rajatulla markkina-alueella. Sen sijaan sosiaaliset suhteet oman ryhmän ulkopuolelle avaavat uusia tilaisuuksia, kun työelämään voidaan päästä suomalaisiin yrityksiin tai yrittäjä saa merkittävissä määrin asiakkakseen valtaväestöä. Tämä on linjassa Putnamin (2000) ajatusten kanssa, kun hänen mukaansa yhdistävät suhteet ovat tarpeellisia elämässä selviytymisen kannalta, kun taas sitovat suhteet vievät eteenpäin. Voidaan siis todeta, että työllisyyden kannalta oleellisinta eivät ole sosiaalisten suhteiden läheisyys. Tärkeämpänä voidaan pitää sosiaalisten suhteiden laatua siinä mielessä, että ne muodostavat laajan verkoston. Maahanmuuttajien työllisyyttä tukee parhaiten heikkoja siteitä ja monenlaisia tuttavia sisältävä sosiaalinen

verkosto. Tutkielmassa kuitenkin havaitaan, että joissain tapauksissa tämä nähdään jopa kaikista tärkeimpänä asiana työpaikan saannin kannalta. Näin ollen maahanmuuttajien onnistunutta työllistymistä voitaisiin tukea ennen kaikkea tarjoamalla edellytykset kohtaamisille valtaväestön kanssa. Tätä tukee lisäksi tehdyt havainnot kielitaidon harjaantumisesta, sillä suomen kieltä opittiin parhaiten silloin, kun suomea äidinkielenään puhuvien kanssa päästiin keskustelemaan usein.

Lähteet

Ahmad, A. 2011. Connecting with work: The role of social networks in immigrants searching for jobs in Finland. European Societies, 13(5), 687–712. DOI: 10.1080/14616696.2011.597869.

Ahmad, A. 2015. “Since many of my friends were working in the restaurant”: The dual role of immigrants’ social networks in occupational attainment in the Finnish labour market. Journal of International Migration and Integration, 16(4), 965–985. DOI: 10.1007/s12134-014-0384-2.

Bontenbal, I. Riikonen, R. ja Kosonen, J. 2024. Examining the impact of conscript service on the labour market integration of migrants. Journal of International Migration and Integration, 25(3), 1593–1613.

Coleman, J.S. 1988. Social Capital in the Creation of Human Capital. American Journal of Sociology, 94(Supplement), S95–S120. DOI: 10.1086/228943.

Dana, L-P., Virtanen, M. ja Barner-Rasmussen, W. 2019. Shaking the minority box: Conceptualizing the impact of context and social capital on the entrepreneurial activity of minorities. Teoksessa: Toim. Anonymous Contributions to Management Science. , 205–228.

Granovetter, M.S. 1973. The strength of weak ties. American Journal of Sociology, 78(6), 1360–1380. DOI: 10.1086/225469.

Habti, D. 2019. What’s driving migrant Russian physicians to stay permanently in Finland? A life-course approach. Journal of Finnish Studies, 22(1–2), 85–118.

Jauhiainen, J.S. ja Tedeschi, M. 2021. Undocumented migrants’ everyday lives in finland. Teoksessa: Toim. Anonymous IMISCOE Research Series. , 93–130.

Kingumets, K. 2025. Ways of mobilising co-ethnic resources among estonian migrant entrepreneurs in finland. Teoksessa: Toim. Anonymous Immigrant Entrepreneurship, Religion, and Ethnicity: Cases from Europe, Africa, and Asia. , 75–91.

Nassar, A. 2025. Identifying central aspects of well-being among individuals in situations of forced migration in finland. Social Sciences 14(9).

Pehkonen, A. 2006. Maahanmuuttajien työllistyminen Suomessa. Migration-Muuttoliike, 33(1), 3-12.

Pulsiri, N. ja Vatananan-Thesenvitz, R. 2018. Improving Systematic Literature Review with Automation and Bibliometrics. 1-8. 10.23919/PICMET.2018.8481746.

Putnam, R.D. 2000. Bowling alone : The collapse and revival of american community. New York: Simon & Schuster.

Tilastokeskus 2024. [Verkkolähde] Saatavilla: https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__muutl/statfin_muutl_pxt_11a8.px/table/tableViewLayout1/

Tilastokeskus, Sutela H. ja Larja L. 2015. [Verkkolähde] Saatavilla: https://stat.fi/tup/maahanmuutto/art_2015-10-15_001.html

Tilastokeskus Baumgartner T. 2023. [Verkkolähde] Saatavilla: https://stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2023/maahanmuuttajien-osaamista-jaa-kayttamatta-tyomarkkinoilla

Tuomi, J. ja Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Wahlbeck, O. ja Fortelius, S. 2019. The utilisation of migrant capital to access the labour market: The case of swedish migrants in helsinki. Social Inclusion 7(4): 181–189.

Xiao, Y. ja Watson, M. 2017. Guidance on Conducting a Systematic Literature Review. Journal of Planning Education and Research, 39(1), 93-112. DOI:10.1177/0739456X17723971